

MĚŘENÍ TEPLOTY

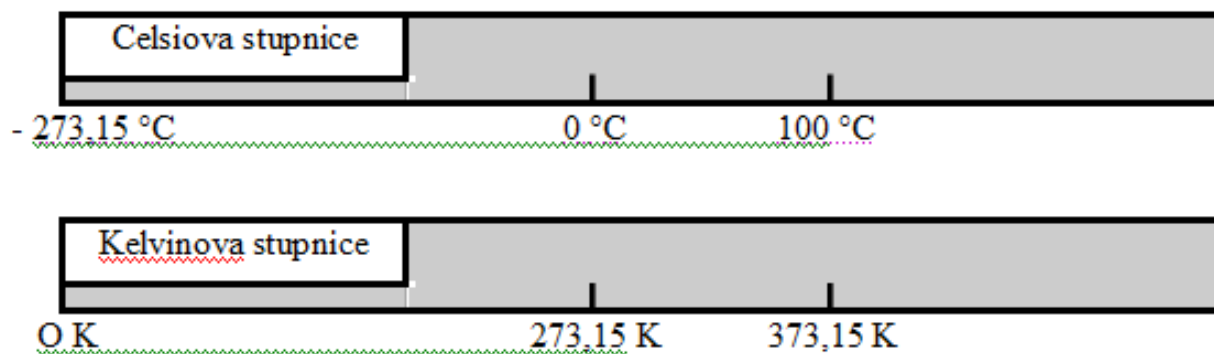
Měřidlo: teploměr

Značka: t

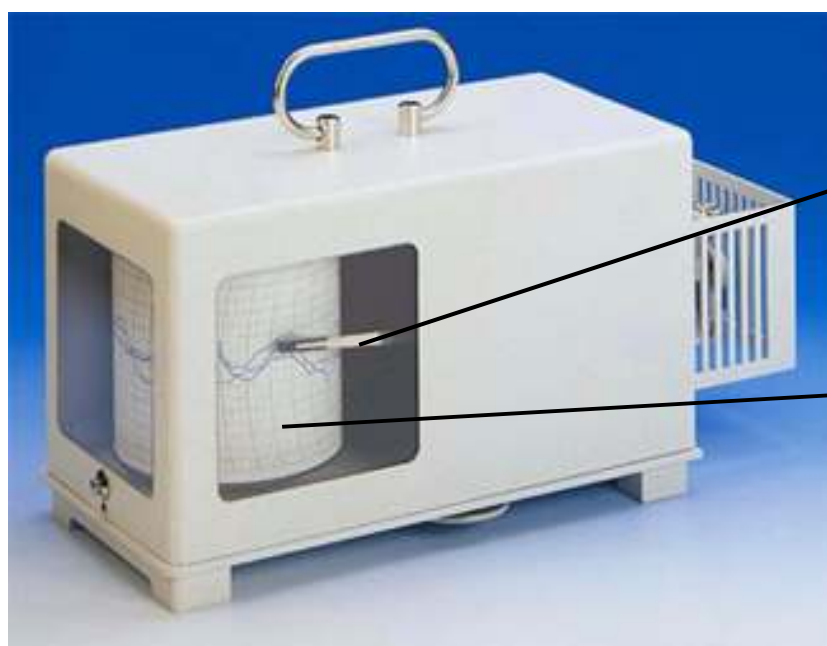
Jednotka: $^{\circ}\text{C}$ (stupeň Celsia)

Další jednotky: $^{\circ}\text{F}$ (stupeň Fahrenheita), K (Kelvin)

Teplotní stupnice: Celsiova, absolutní, Fahrenheitova

Termograf – užívá se na meteorologických stanicích k plynulému měření teploty. Měří teplotu a rovnou ji zaznamenává do grafu.

ručička bimetalového
teploměru zakončená perem

válec s milimetrovým
papírem, otáčí se kolem
dokola za jeden den

Teploměry:

- kapalinový (rtuť, líh) – objemová teplotní roztažnost kapalin
  - lékařský
  - laboratorní
  - venkovní
  - pokojový
- bimetalový – délková teplotní roztažnost kovů
- digitální

Změna objemu těles při zahřívání a ochlazování

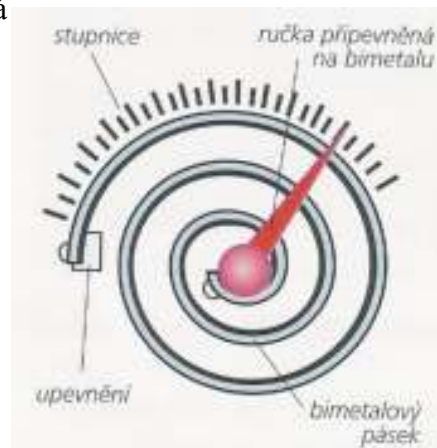
Pevná tělesa

- délka kovových tyčí se při zahřívání zvětšuje, při ochlazování zmenšuje
- délka tyčí z různých kovů se při zahřívání za stejných podmínek zvětšuje různě

Bimetalový pásek – dvojkovový pásek, který se při zahřívání ohýbá

Využití:

- průvės drátů el. vedení
- uložení mostů na pohyblivých válcích, atd.

Kapalná tělesa

- objem kapalin se při zahřívání zvětšuje, při ochlazování zmenšuje
- objem různých kapalin se při zahřívání za stejných podmínek zvětšuje různě

Využití - cisterny s benzínem

Plynná tělesa

- objem plynů se při zahřívání zvětšuje a při ochlazování zmenšuje

Využití – změna tvaru plastové lahve

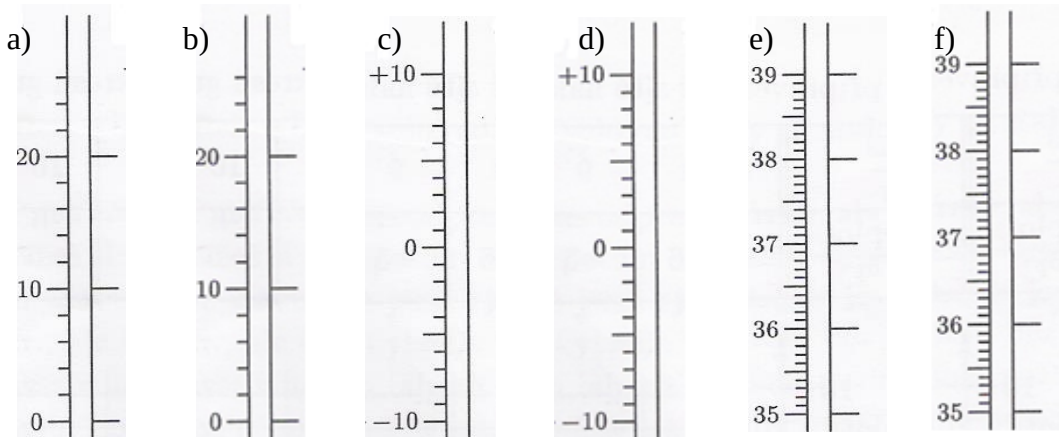
Pracovní list: Teplota a měření teploty 1

1. Teplota je fyzikální veličina, která má značku _____, základní jednotka je _____
2. O kolik stupňů Celsia se změnila teplota. Napiš, zda se snížila nebo zvýšila a o kolik stupňů.

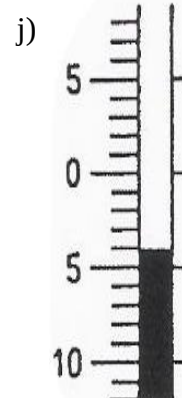
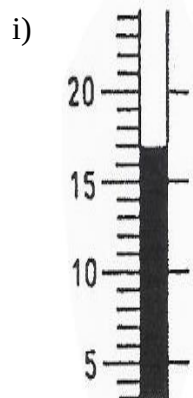
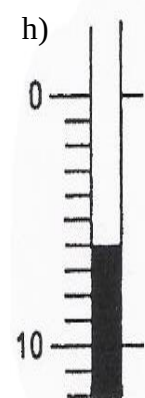
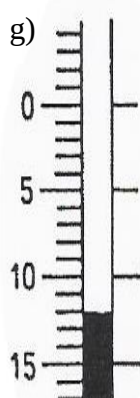
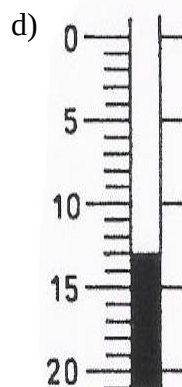
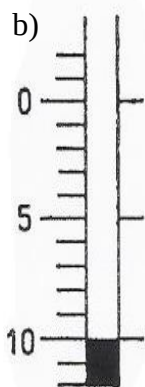
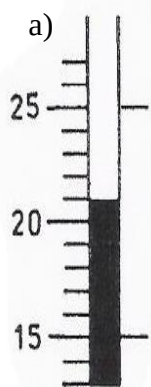
Změna teploty	Teplota se ...	Velikost změny teploty
$4^{\circ}\text{C} \rightarrow 22^{\circ}\text{C}$		
$22^{\circ}\text{C} \rightarrow 13^{\circ}\text{C}$		
$-12^{\circ}\text{C} \rightarrow -2^{\circ}\text{C}$		
$-16^{\circ}\text{C} \rightarrow 8^{\circ}\text{C}$		
$-13^{\circ}\text{C} \rightarrow -1^{\circ}\text{C}$		
$0^{\circ}\text{C} \rightarrow -9^{\circ}\text{C}$		
$-18^{\circ}\text{C} \rightarrow 5^{\circ}\text{C}$		
$-9^{\circ}\text{C} \rightarrow 9^{\circ}\text{C}$		
$11^{\circ}\text{C} \rightarrow -4^{\circ}\text{C}$		

3. Oprav chybu ve větě: **Teplota 100°C se nazývá bod mrazu.**
4. Teplota vzduchu se zvětšila během dne z $-16,5^{\circ}\text{C}$ na $6,5^{\circ}\text{C}$. Urči rozdíl teplot na konci a začátku dne.
5. Veličinu teplota označujeme písmenem:
a) m   b) V   c) t   d) l   e) F   g) s   h) C
6. Teplota 0°C odpovídá:
a) teplotě vroucí vody   b) teplotě ledu   c) teplotě tajícího ledu   d) teplotě tekoucí vody
7. Teplota ve dne byla 10°C . Jaká byla teplota v noci, když teplota klesla o 12°C ?
8. V noci ukázal teploměr 4°C pod nulou, ve dne vystoupil na 6°C nad nulou. O kolik stupňů stoupla teplota ve dne?
9. Nic nemůže být ochlazeno pod $-273,15^{\circ}\text{C}$. To je nejnižší možná teplota a nazývá se _____
10. V ranních hodinách byla naměřena teplota 8°C pod nulou. Během dne teplota stoupla o 14°C . Jaká teplota byla naměřena?
11. Teplota vzduchu klesla během dne z $12,5^{\circ}\text{C}$ na $-3,5^{\circ}\text{C}$. Urči rozdíl teplot.
12. Dokresli sloupec rtuti na modelech teploměrů podle uvedených teplot.

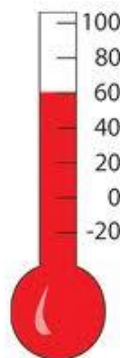
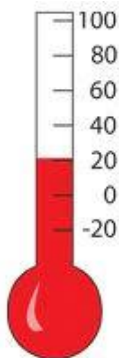
- a) $t = 16^{\circ}\text{C}$
- b) $t = 8^{\circ}\text{C}$
- c) $t = -6^{\circ}\text{C}$
- d) $t = 4^{\circ}\text{C}$
- e) $t = 37,8^{\circ}\text{C}$
- f) $t = 36,6^{\circ}\text{C}$

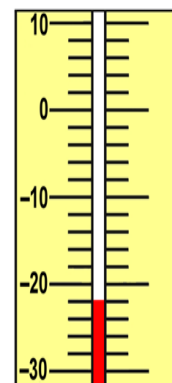
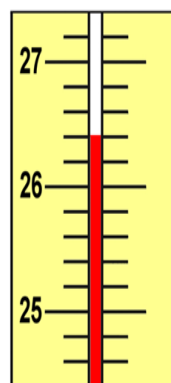
13. Napiš teploty na teploměrech:

14. O kolik stupňů Celsia se zvýšila teplota naměřená na teploměru?

15. Odečti teplotu z teploměru:

16. Do teploměrů zaznač teplotu:

38,3 °C

37,6 °C

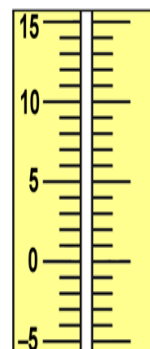
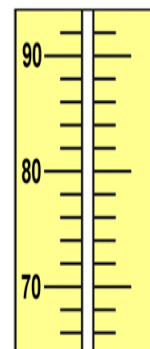
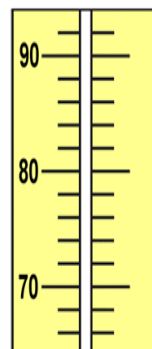
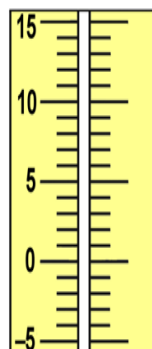
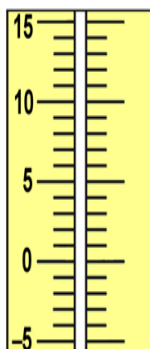
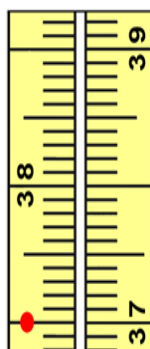
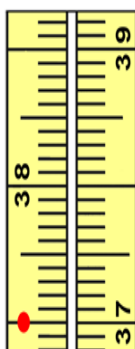
- 3 °C

7 °C

76 °C

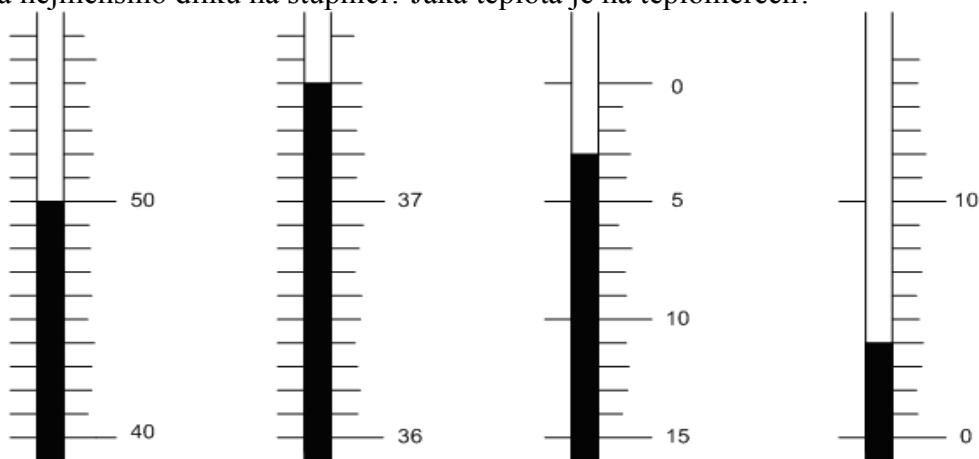
84 °C

11 °C

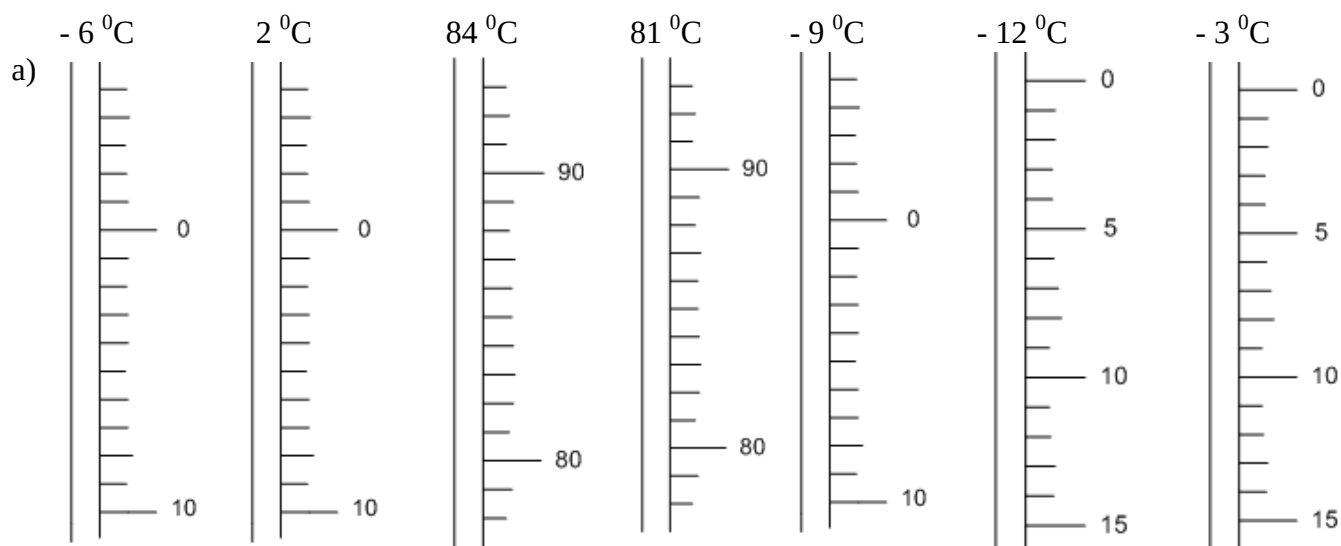

Pracovní list: Teplota a měření teploty 2

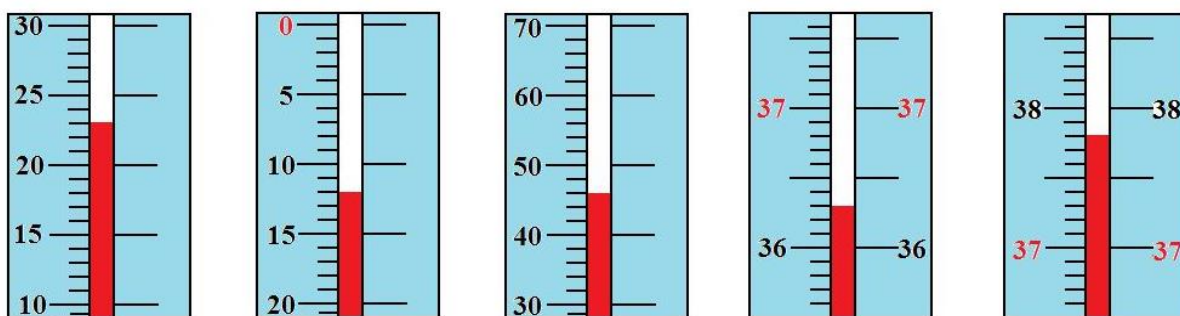
1. Jaká je hodnota nejmenšího dílku na stupnici? Jaká teplota je na teploměrech?

2. Na teploměrech nakresli rtuťový sloupec tak, aby ukazoval následující teploty:

3. Jaká je hodnota nejmenšího dílku na stupnici? Jaká teplota je na teploměrech?

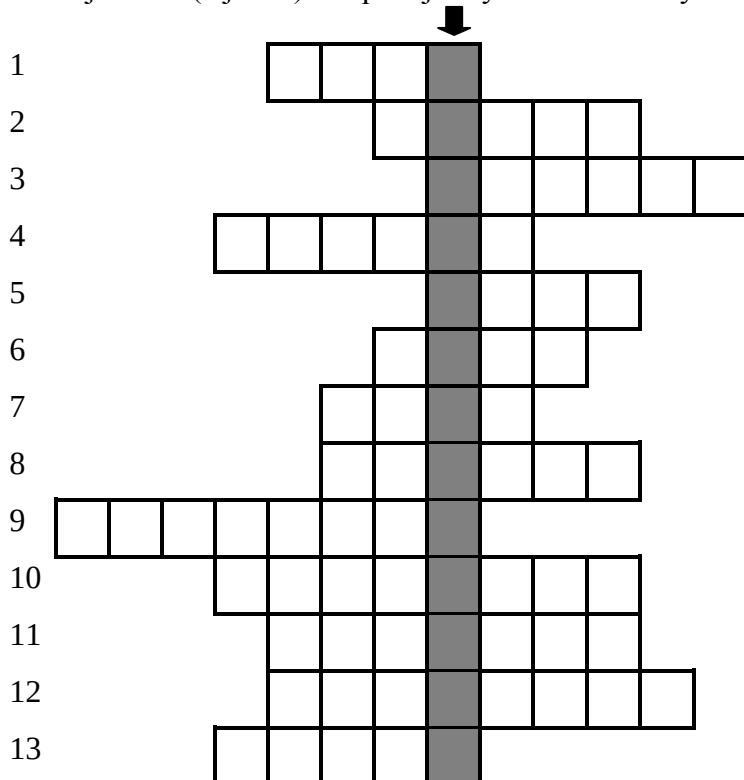
4. Teplota **tání ledu** je _____, teplota **varu vody** je _____

5. Co je to **termograf** a k čemu slouží?

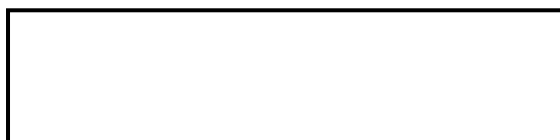
6. Mezi jednotlivými kolejnicemi položenými na trati za sebou existují úzké mezery. Proč tomu tak je?

7. Co je to ... (tajenka)? Zopakuj si fyzikální veličiny.

1. značku F má fyzikální veličina ...
2. značku V má fyzikální veličina ...
3. měřidlo času
4. základní jednotka síly
5. 1 dm^3 je 1 ...
6. tisíc krát větší než jeden kilogram je jedna ...
7. základní jednotka délky
8. šedesát krát větší než jedna sekunda je jedna ...
9. jedny z nejstarších hodin
10. značku m má fyzikální veličina ...
11. základní jednotka času
12. měřidlo teploty
13. značky l, s, d má fyzikální veličina ...

8. Teplota vzduchu se zvětšila z $7,5^\circ\text{C}$ o $16,5^\circ\text{C}$. Jaká byla naměřená teplota?

9. Teplota v noci klesla z -4°C na $-13,5^\circ\text{C}$. O kolik stupňů Celsia teplota klesla?

10. V noci byla naměřena teplota -12°C . Přes den teplota vzrostla o $14,5^\circ\text{C}$. Jaká byla naměřená teplota?

11. Teplota vzduchu v ranních hodinách byla dva stupně pod bodem mrazu. V odpoledních hodinách vzrostla o $11,5^\circ\text{C}$. Jaká teplota byla odpoledne naměřena?

12. Naměřená odpolední teplota vzduchu byla 24°C . Od rána teplota stoupla o $12,5^\circ\text{C}$. Jaká byla ranní teplota?

13. V noci ukázal teploměr 9°C pod nulou, ve dne vystoupila na 6°C nad nulou. O kolik stupňů teplota ve dne stoupla?

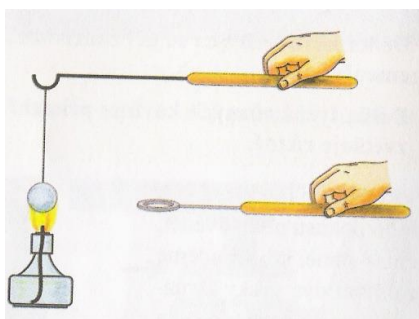
14. Teplota ve dne byla 13°C . Jaká byla teplota v noci, když teplota klesla o 14°C .

15. Ve dne byla naměřena teplota -6°C , v noci klesla na -18°C . O kolik stupňů teplota klesla?

16. Naměřená večerní teplota vzduchu byla 4°C . Do rána teplota klesla o $10,5^\circ\text{C}$. Jaká byla ranní teplota?

17. Naměřená odpolední teplota vzduchu byla 14°C . Od rána teplota stoupla o 18°C . Jaká byla ranní teplota?

18. Vysvětli obrázek.

Pracovní list: Grafická závislost teploty na čase

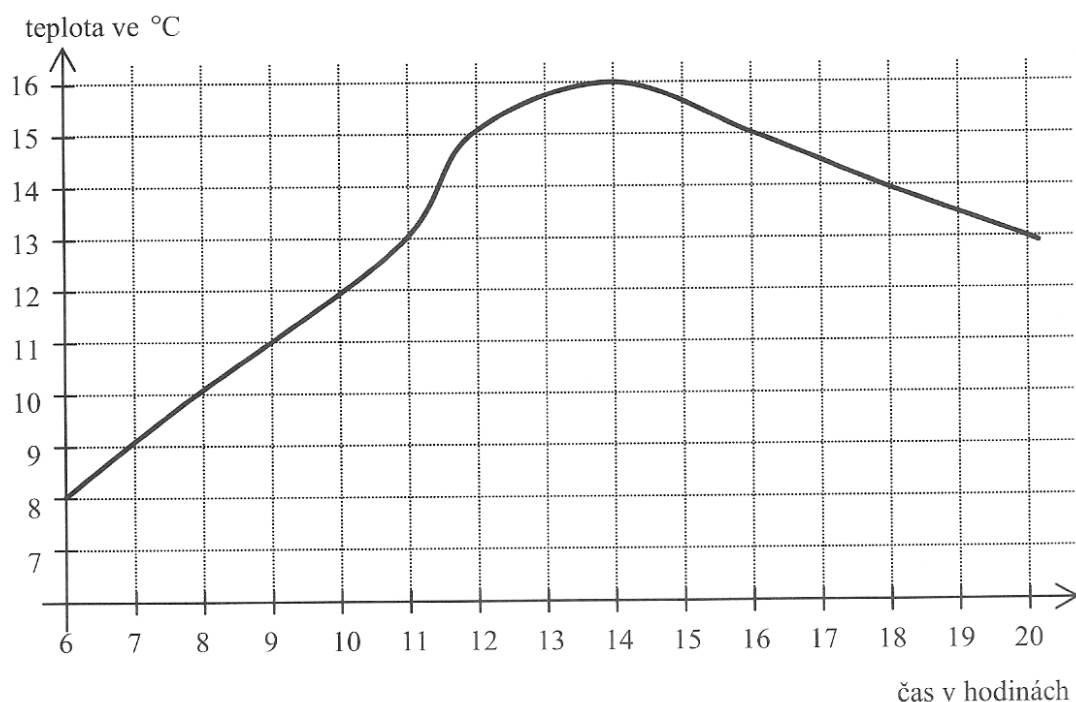
1. Prohlédni si dobře záznam termografu a doplň následující věty.

- a) v 9 hodin byla teplota vzduchu .....
- b) ve 13 hodin byla teplota vzduchu .....
- c) v 16 hodin byla teplota vzduchu .....
- d) teplota 7°C byla .....
- e) nejvyšší teplota byla naměřena v .....
- f) teplota vzduchu stoupala od .....do.....

2. Na obrázku je graf, který znázorňuje, jak se změnila teplota vzduchu v průběhu dne. Z grafu odečti příslušné hodnoty a doplň tabulku.

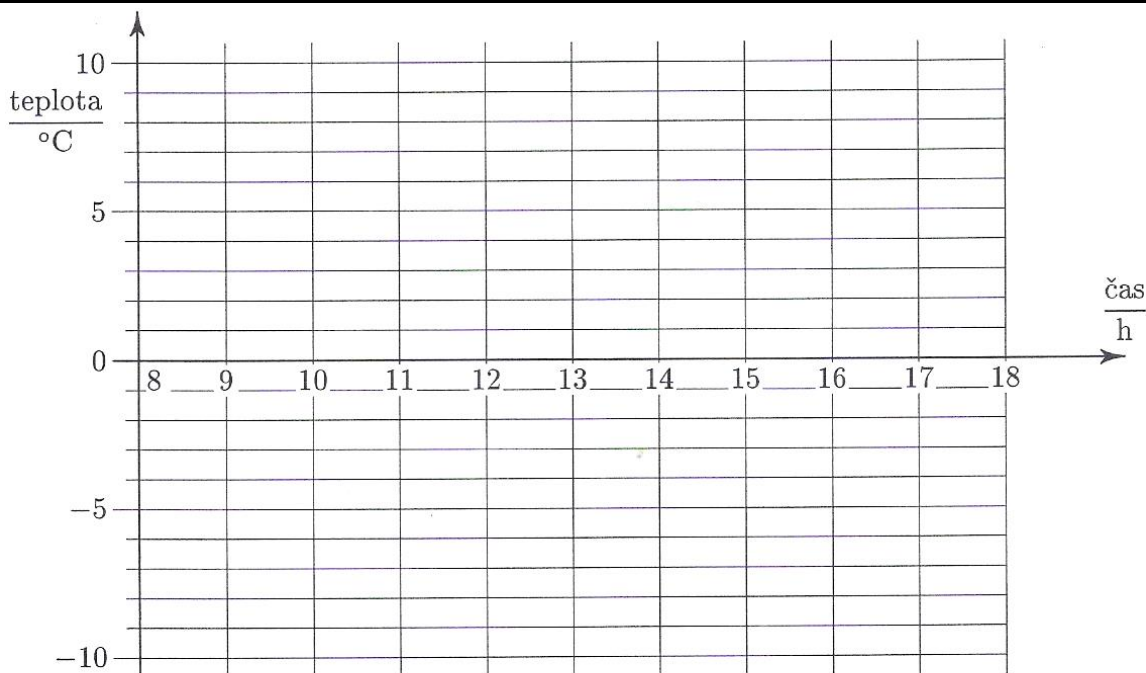
čas v hodinách	6	8		12	18			14	20
teplota ve $^{\circ}\text{C}$			12			11	15		

3. Do připravené sítě nakresli graf průběhu teploty vzduchu v závislosti na čase podle tabulky.

čas/hod	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
teplota/ $^{\circ}\text{C}$	-6	-5	-5	-4	-2	0	1	0	-1	-2	-4

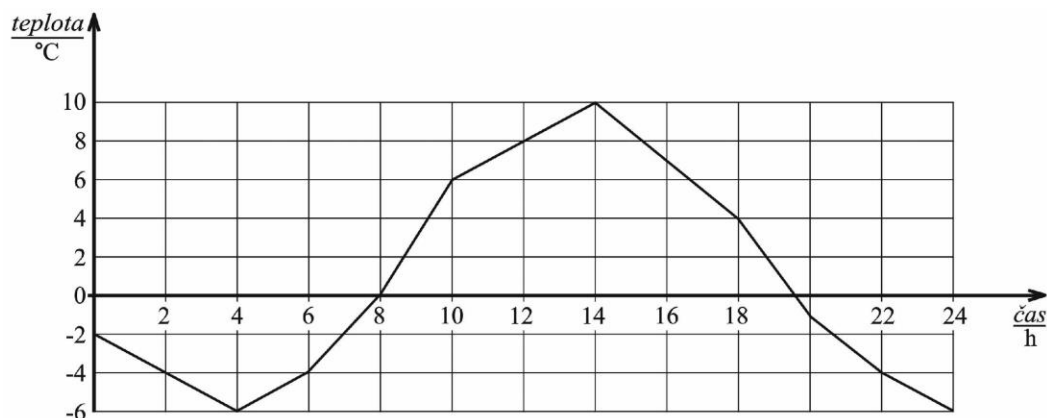
4. Na meteorologické stanici měřili teplotu vzduchu vždy po dvou hodinách. Údaje zaznamenali do tabulky. Sestroj grafickou závislost teploty na čase.

čas/hod	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24
teplota/ $^{\circ}\text{C}$	8	5	9	12	15	17	19	18	16	13	11	9

5. Urči průměrnou denní teplotu a sestroj graf závislosti teploty na čase:

čas (h)	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22
teplota ($^{\circ}\text{C}$)	1	0	3	5	10	14	17	15	12	8	6

6. Odečti z grafu:

- nejvyšší teplotu a v kolik hodin byla naměřena
- nejnižší teplotu a v kolik hodin byla naměřena
- v kolik hodin byla naměřena teplota -4°C
- jaká teplota byla naměřena ve 12 hodin
- jaká teplota byla naměřena ve 18 hodin